

Zápis

z obhajoby disertační práce pana Mgr. Lukáše Zábranského

konané dne 17. 12. 2010

téma práce: „KOMPOZITA VE STAROSLOVĚNŠTINĚ“

přítomní: Prof. PhDr. Hana Gladkova, CSc. (předsedkyně komise)

Mgr. Václav Čermák, Ph.D. (vedoucí práce)

Doc. PhDr. Helena Bauerová (oponentka)

PhDr. Emílie Bláhová, CSc. (oponentka)

Prof. PhDr. Radoslav Večerka, DrSc.

PhDr. Zdenka Ribarová

Doc. PaedDr. Alena Zachová, CSc.

PhDr. Věra Lendělová, CSc.

Doc. Ilja Lemeškin, Ph.D.

Mgr. František Čajka, Ph.D.

Michal Vašíček (zapisovatel)

Předsedkyně komise paní Prof. PhDr. Hana Gladkova, CSc. zahájila obhajobu a představila přítomným kandidáta, komisi a seznámila přítomné s průběhem obhajoby.

Školitel Mgr. Václav Čermák, Ph.D. představil doktoranda a seznámil komisi s uchazečem, s jeho profesní a vědeckou kariérou.

Kandidát Mgr. Lukáš Zábranský ve stručnosti nastínil teze své disertační práce.

Oponentka doc. Helena Bauerová přednesla svůj posudek, ve kterém ocenila solidní, odborně fundovaný přístup ke zpracovávané problematice a pečlivou excerpci lexikálního materiálu. Zdůraznila, že zájem kandidáta o staroslověnštinu je dlouhodobý a cílevědomý, projevil se již za studia v Olomouci, kde kandidát obhájil na výbornou magisterskou práci rovněž se staroslověnskou tematikou. Dále velmi kladně ohodnotila, že kandidát pracoval s bohatou literaturou včetně nejnovějších studií předních badatelů v oboru, navázal tak na předchozí zkoumání a dokázal jej tvůrčím způsobem zpracovat a rozvinout. Konstatovala, že vzniklo dílo konzistentní a materiálně dobře podložené. Upozornila též na několik dílčích nedostatků, avšak zdůraznila, že se jedná pouze o drobné připomínky, které nikterak nezpochybňují kvality práce jako celku. Polemizovala například s tvrzením, že staroslověnský systém verba je relativně chudý. Dále vyzvala k větší obezřetnosti při užívání některých termínů, např. termínu synonymie pro slova, jež jsou podle jejího soudu jen částečnými synonymy. V závěru svého posudku nazvala práci inspirativní, otevírající před současnou vědou řadu dalších námětů k bádání a doporučila práci k obhajobě.

Následně vystoupila oponentka PhDr. Emílie Bláhová, CSc., a stručně shrnula závěry svého posudku. Jako největší přínos práce ocenila zejména procentuální analýzu různých typů kompozit. Jako šťastné ohodnotila

rozhodnutí kandidáta neomezit rozsah práce pouze na materiál kanonických památek staroslověnštiny, nýbrž zahrnout do ní veškerý materiál představený ve Slovníku jazyka staroslověnského. Poté zmínila potřebu doplnit do práce několik konkrétních kompozit.

Kandidát Mgr. Lukáš Zábranský reagoval na oba posudky. Na výtku, týkající se typologického porovnání staré řečtiny se staroslověnštinou, odpověděl, že v těchto pasážích se opřel o práce Skaličky. Upozornil na skutečnost, že v porovnání s řeckým slovesným systémem je poměrně rozvinutý systém verba staroslověnský stále poněkud chudší. Dále obhajoval například používání termínu „nulový konektém“, přičemž odkázal na autoritu badatelů jako Komárek, Šlosar a Vaillant. Vysvětlil také, proč považuje některá slova, zmíněná v posudku doc. Heleny Bauerové za synonyma.

V reakci na posudek PhDr. Emílie Bláhové kandidát přijal některé dílčí výtky, týkající se třídění kompozit, např. rozlišování kompozit efemérních od hapax legomen.

Oponentka doc. Helena Bauerová se stručně vyjádřila k odpovědi kandidáta, zdůraznila, že staroslověnský slovesný systém patří v porovnání s jinými jazyky stále k nejbohatším, a poukázala ještě na další skryté kompozitum, jež uniklo pozornosti kandidáta.

V diskusi prof. Radoslav Večerka poznamenal, že práce by neměla být vnímána jako definitivní, ale pouze jako krok jistým směrem. Předloženou práci považuje za krok úspěšný. Všem závěrům nelze přisuzovat obecnou platnost, avšak i ve sporných otázkách lze a je přínosné vyslovit alespoň předběžnou hypotézu. Některé problémy zůstávají otevřené, právě ty by měly být impulsem pro další zkoumání. Definici nových otázek ohodnotil jako jeden z hlavních přínosů práce pro vědu. Dále prof. Večerka upozornil na to, že ve starší literatuře (např. u Zubatého) bývá do pojmu dekompozice zahrnována i deprefixace.

Dr. Věra Lendělová se vyjádřila k problematice sémantické redundance kompozit.

Doc. Ilja Lemeškin vysoko ocenil přínos práce a navrhl kandidátovi další možné oblasti, na něž by se bylo možno soustředit při dalším bádání, doporučil porovnat výsledky práce s materiálem baltských jazyků, v první řadě staré pruštiny; dále např. zmínil potřebu prozkoumat, kdy se řecké kompozitum překládá do staroslověnštiny rovněž kompozitem a kdy slovním spojením.

Dr. Václav Čermák k problematice kompozit s nulovým konektémem poznamenal, že právě tento způsob skládání slov patří k nejarchaičtějším, neboť má paralely doložené již v sanskrtu. Zdůvodnil rovněž, proč byla z práce vyloučena vlastní jména.

Doc. Helena Bauerová mimo jiné upozornila, že tendence k tvoření kompozit ve staroslověnštině by mohla souviset s její areálovou typologií, tedy s integrací do balkánského jazykového svazu.

Kandidát Mgr. Lukáš Zábranský uvedl, že při dalším bádání v oblasti staroslověnských kompozit by se chtěl zaměřit v první řadě na sémantické posuny, např. na posuny jednotlivých slov od konkrétní k abstraktní a naopak.

Na konci obhajoby byly vyhlášeny výsledky tajného hlasování, kterého se zúčastnili čtyři členové komise. Komise jednomyslně rozhodla o udělení Mgr. Lukáši Zábranskému titulu doktor (Ph.D.).

Zapsal: Michal Vašíček